

PÁLYATERVEZÉSI 2023|24 KALAUZ

KÖZÉPISKOLÁSOKNAK ÉS IDŐSEBBEKNEK

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat
Továbbtanulási és Pályaválasztási
Tanácsadó Tagintézménye

BUDAPESTI
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Szerzők:

Barna Gyöngyi, Hajdú Endre, Imrik Eszter,
Lázárné Radics Bernadett, Molnárné Pásztor Katalin,
Sütő Magdolna, Szabó Andrea, Szatmári László Péter,
Szűcs Anna, Urbán Viktória, Uzsák Krisztina

Borító: Sziráki Krisztina

Felelős kiadó: Gebauer Ferenc igazgató

*A kiadvány nyomtatott változata
a GFA-KA-KIM-17/2022/TK/04 számú támogatói okirat keretében,
a Kulturális és Innovációs Minisztérium jóvoltából készült.*

© Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat
Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye, 2023.

Tartalom

Bevezetés

Kinek szól ez a kiadvány?	4
Hogyan használd a kalauzt?	5

Mit válasszak? Hogyan válasszak?

6

Mi szükséges a döntéshez?	6
Milyen a megalapozott döntés?	6
Gondold végig!	7

Ha a szakképzés érdekel... ..

9

A szakképzés kínálata	10
Mit érdemes megtudni egy szakmáról a megfontolt döntéshez?	11
Élet a szakképzésben	13
Sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók a szakképzésben	15
Szakképzés utáni lehetőségek	15
Kinek érdemes a szakképzést választania?	17
A szakképzéshez kapcsolódó legfontosabb fogalmak	17

Ha a felsőoktatás érdekel... ..

19

A felsőoktatás rendszere és kínálata	20
Mit érdemes megtudni egy szakról a megalapozott döntéshez?	22
Élet a felsőoktatásban	26
Speciális helyzetű hallgatók	29
Felsőoktatás utáni lehetőségek	30
Kinek érdemes a felsőoktatást választania?	30
A felsőoktatáshoz kapcsolódó legfontosabb fogalmak	32

Ha jelenleg sem a szakképzés, sem a felsőoktatás nem „pálya”... ..

34

Halasztani?	35
Elhelyezkedés a munkaerőpiacon – a „felnőtt élet” kezdete	37

Ha segítségre van szükséged... ..

39

Bevezetés

Kedves Pályatervező Fiatal!

Hamarosan életed egyik fontos állomásához érkezel, mely kapcsán sok minden megváltozik körülötted. A középiskolás évek lezárultával új helyzettel, új távlatokkal találkozol.

Lehetőséged nyílik a következő időszak megtervezésére. Továbbtanulsz? Kipróbálsz magad iskolán kívül, a munka világában? Számos kérdés, kihívás – esetleg akadály – tárul eléd.

Vannak, akik érettségi táján már biztosak abban, hogy milyen irányban folytatják, és akadnak, akik bizonytalanok, még nem konkretizálódott számukra, mit is szeretnének, milyen célokat tűzzenek maguk elé.

A középiskola utáni időszakot nehéznek is érezheted, mert nagyobb horderejű, jelentőséggel bíró döntéseket kell meghoznod: itt már **nincs „kötelező” lépés vagy irány, saját döntéseden múlik**, hogyan alakul életed következő szakasza. Folytassam a diákéveket vagy munkát vállaljak? Szakképzésben vagy felsőoktatásban tanuljak tovább? Esetleg hagyjak ki egy évet? Melyik a legjobb döntés számomra? – teszi fel a kérdést sok fiatal.

Kinek szól ez a kiadvány?

Kiadványunk segítséget kíván nyújtani a fenti kérdésekben. Azoknak is, **akik már tudják**, milyen fokon vagy milyen irányban tanulnának tovább, **de még vannak kérdéseik**, és azoknak is, **akik még nem döntöttek** erről, **később tervezik** megtenni vagy **alternatív utakat** járnának be.

Bízunk abban, hogy nemcsak a fiatalok, hanem szüleik és diákjaikat segítő pedagógusok is haszonnal forgathatják ezeket az oldalakat.

Hogyan használd a kalauzt?

A füzet tartalmát négy fő fejezetre osztottuk. Az első fejezetben a **döntés** folyamatával és alapjaival foglalkozunk. A második és a harmadik a két leggyakoribb irány: a **szakképzés** és a **felsőoktatás** legfontosabb ismérveit foglalja össze. A negyedik fejezet azoknak szól, **akik még nem döntöttek**, illetve nem szakképzésben vagy felsőoktatásban gondolkodnak.

Kiadványunk összeállításakor célunk volt az is, hogy végigkísérjünk életpálya-tervezésed ezen szakaszán, és **ne csak információval** lássunk el, hanem **mintát** is mutassunk arra, miként lehet az összegyűjtött ismereteket kérdéseid mentén átrendezni. Az ismeretek feldolgozását segítő **aktivitás-javaslatainkat** ez az ikon jelzi: . Esetenként csak szempontokat ajánlunk, máskor az adott téma bővebb kibontásához önállóan végezhető tevékenységeket is. Terjedelmi okokból ezek nem ebben a füzetben, hanem honlapunkon kaptak helyet, amelyeket az ikon mellett feltüntetett linken találsz.

A fejezetek nem épülnek egymásra, ezért **érdeklődésed szerint bármelyikkel kezdheted** az ismerkedést. Érdemes egy-egy kérdésben **elmélyülni**, és **átgondolni**, hogyan vonatkoznak rád az olvasottak.

Szükség esetén **jegyzeteket is készíthetsz**, **felírhatod kérdéseidet**, melyeket intézményünk tanácsadó munkatársaival személyes konzultáción megbeszélhetsz.

Kiadványunk törzsszövegében **vastag dőlt betűvel** szedtük azokat a kifejezéseket, amelyek a fejezetek végén tematikusan összerendezett fogalomtárban megtalálhatók.

Eredményes böngészést, sikeres tervezést és elégedettséggel járó döntéseket kívánunk!

*A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat
pályaválasztási tanácsadói*

Mit válasszak? Hogyan válasszak?

Mi szükséges a döntéshez?

Mi alapján és hogyan döntsek? Vajon jól választok-e? Mi van, ha mégis tévedek? Egyáltalán, mitől jó egy döntés? – megannyi lényeges kérdés, mely sok fiatalban megfogalmazódik, hiszen nagy jelentőségű témáról van szó, s ez a választás erőteljesen befolyásolja jövőd alakulását a megélhetéstől a személyes fejlődésen át a mindennapi jóllétig.

Érdemes belegondolni, hogy **az életpálya alakítása nem egyetlen döntésen múlik**, hanem kisebb-nagyobb **döntések sorozatából álló folyamat**. Ilyen döntés volt annak idején a középiskolád kiválasztása, vagy (ha gimnáziumban tanultál) a fakultációválasztás, sőt az is döntés volt, hogy mely tárgyak tanulására fordítottál több energiát. A továbbtanulási irány meghatározása után még **számos döntést** kell majd hoznod, pl. amikor szakirányt, továbbképzést, vagy munkahelyet választasz.

Arra is jó felkészülni, hogy az életpályánkon olykor **váltásokra is szükség lehet**. A technika gyors fejlődése a munka világára is hatással van: új szakmák keletkeznek, korábbiak eltűnnek. Legtöbbször tehát nem az első munkahelyünkről vonulunk nyugdíjba.

A középiskola után, a felnőtt életre készülés részeként, a munkával vagy továbbtanulással kapcsolatban meghozott döntés tehát nem „a mindent meghatározó lépés”, de megéri elég **időt szánni rá** a kellően alapos előkészítés érdekében.

Milyen a megalapozott döntés?

Ha a továbbtanulást fontolgatod, előnyös olyan tanulmányt választanod, amely **a felkészültségedre épít, és hozzásegít távolabbi céljaid eléréséhez**.

Ebből az is következik, hogy érdemes – legalább körvonalaiiban – felvázolni céljaidat. Mik lehetnek ezek? Hol, hogyan és milyen körülmények között tudnád elképzelni felnőtt életed? E kérdések megválaszolásához leginkább **saját magunk ismerete** visz közelebb. Ez a megalapozott **döntés egyik pillére**, hiszen ahhoz, hogy személyiségünknek megfelelő célokat tűzzünk ki, és olyan utat válasszunk, amely

illeszkedik erőforrásainkhoz (érdeklődésünkhöz, képességeinkhez), **reális önismerettel** kell rendelkezünk.

☞ Ebben a kiadványban csak röviden van lehetőségünk az önismerettel foglalkozni, bővebben a palyavalasztas.fpsz.hu/onismeret oldalon olvashatsz erről.

A megfelelő döntéshez a **munka világról való tájékozottság** is szükséges. Ahhoz, hogy elérhető célokat tűzzünk ki, tisztában kell lennünk a hozzájuk vezető utakról. Ezt nevezik **pályaismeretnek**, amely a jó döntés másik alappillére.

A két pillér közötti hidat a **reális célokhoz vezető, megvalósítható tervek** alkotása jelenti. Fontos erre **elegendő időt szánni**, és szükséges lehet **alternatív forgatókönyv**, „B-terv” kialakítása is.

☞ A döntéshez, tervalkotáshoz bővebben a palyavalasztas.fpsz.hu/dontes oldalon találsz segédleteket.

Gondold végig!

Az alábbiakban összefoglaltuk a megfelelően előkészített döntés ismérveit.

☞ Tekintsd át és mérlegeld az alábbi szempontokat, hol tartasz ebben a folyamatban! Minél több állítás érvényes rád, annál inkább felkészültnek tekintheted magad.

Megfelelő önismerettel rendelkezem

- Tisztában vagyok erősségeimmel, fejlesztendő képességeimmel, területeimmel** (különösen a választott célra, képzésre vonatkozóan).
- Meg tudom fogalmazni, mi érdekel** az adott képzési területen (és azt is, hogy várhatóan mely feladatok, tantárgyak/ismeretek lesznek számomra nehezebbek a képzés során).
- Vannak céljaim**, melyekhez közelebb visz az adott képzés.
- Tudom, mi fontos számomra** a következő 2-5 évben.

Megfelelő tájékozottsággal rendelkezem

- Áttekintettem a továbbtanulási lehetőségeket, és tájékozódtam a főbb képzéstípusokról.
- Tisztában vagyok, milyen feltételeket kell teljesítenem a bekerüléshez.
- Informálódtam arról, mit fogok tanulni a képzés ideje alatt.
- Tudom, milyen területeken használható az a tudás, amit a képzés biztosít, ismerem a szak(ma) karrierlehetőségeit.

Megvalósítható célt tűztem ki magam elé

- Választottam konkrét képzés(eke)t, és meg tudom fogalmazni, **miért** az(oka)t választottam.
- Elérhető célt tűztem ki**, mely illeszkedik érdeklődésemhez, képességeimhez.
- Tudom, **hogyan kell felkészülnöm** (pl. emelt szintű érettségi, nyelvvizsga).
- Dolgozom a tervem megvalósításán**, céljaim elérésén.
- Van B-tervem**, ha az elsődleges céloom nem sikerülne.

Amivel még foglalkoznom kell:

(Miután a fenti szempontokat átgondoltad, érdemes listát készítened, milyen tennivalóid vannak még ezekkel kapcsolatban.)

-
-
-

Ha a szakképzés érdekel...

Miről szól ez a fejezet?

A szakképzés kínálata

Mit érdemes megtudni egy szakmáról a megfontolt döntéshez?

Hol és hogyan érdemes informálódni?

Hol kereshetünk szakképző intézményeket?

Hogyan lehet bekerülni egy adott szakképzésre?

Mikor kell jelentkezni a szakképző intézményekbe?

Élet a szakképzésben

A szakképzés folyamata

Duális szakképzés

Nyelvoktatás

Költségtérítés, tandíj

Ösztöndíj és pályakezdési juttatás

Sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók a szakképzésben

Szakképzés utáni lehetőségek

Munkavállalás, elhelyezkedés

Továbbtanulás, újabb szakmák megszerzése

Okleveles technikus szakképzettség

Szakképzésből felsőoktatásba

Felnőttképzés, tanfolyamok

Kinek érdemes a szakképzést választania?

A szakképzéshez kapcsolódó legfontosabb fogalmak

A középiskola utáni szakképzésben gimnáziumot, szakgimnáziumot, technikumot vagy szakképző iskolát végzett fiatalok vehetnek részt.

Szakképző intézmények az iskolarendszer térképén

A szakképzés kínálata

A szakképzés rendszere a szakmákat **ágazatok**ba sorolja. Az ágazatokat az alábbi táblázat foglalja össze:

Bányászat és kohászat	Egészségügy	Egészségügyi technika	Elektronika és elektrotechnika
Élelmiszeripar	Építőipar	Épületgépészet	Fa- és bútoripar
Gazdálkodás és menedzsment	Gépészet	Honvédelem	Informatika és távközlés
Kereskedelem	Környezetvédelem és vízügy	Közlekedés és szállítmányozás	Kreatív – I. kreatív ipar
Kreatív – II. színház és hang	Kreatív – III. vizuális	Mezőgazdaság és erdőészet	Oktatás
Rendészet és közszolgálat	Specializált gép- és járműgyártás	Sport	Szépészet
Szociális	Turizmus- vendéglátás	Vegyipar	Művészet, közművelődés, pedagógia

A szakképzés ágazatai

Az ágazatok tartalmát a **Szakmajegyzék** részletezi (ikk.hu/files/tajekoztato/fuzet.html), amely 179 képesítésből áll. A művészeti, közművelődési, pedagógiai ágazatok kínálatát, *szakgimnáziumi képzésként* itt találod meg:

[oktatas.hu/szakkepzes/szakgimnaziumok es szakiskolak/szakgimnazium/oktathato szakkepeseitesek](http://oktatas.hu/szakkepzes/szakgimnaziumok_es_szakiskolak/szakgimnazium/oktathato_szakkepeseitesek)

Szakképzettséget **nappali** tagozaton, **ingyenesen** általában **2 év** alatt szerezhetsz (kivéve néhány szakmát, amelynek képzési ideje 3 év).

☞ A palyavalasztas.fpsz.hu/kepzes-kereses oldalon olyan feladatokat találsz, melyek segítenek a szakmák megismerésében és szűrésében.

Mit érdemes megtudni egy szakmáról a megfontolt döntéshez?

Fontos megismerni,

- hogy a képzés milyen jellegű **munkafeladatok** elvégzésére készít fel,
- mit tanulsz, milyen **ismeretekkel, készségekkel** gazdagodhatsz az adott képzésen,
- hol, milyen **munkakörökben** lehet elhelyezkedni a megszerzett képesítéssel,
- milyen **ráépülő**, továbbképzési lehetőség alapja (pl. mestervizsga, felsőoktatási továbbtanulás).

Azt is érdemes feltérképezni, hogy milyen **készségeket, érdeklődést** igényel.

Hol és hogyan érdemes informálódni?

☞ Az egyes szakmák bemutatását, leírását **elolvashatod** az ikk.hu/szakmakartyak/agazatok oldalon, a **művészeti, pedagógiai, közművelődési** képzések leírását pedig itt találod: oktatas.hu/pub_bin/dload/szakkepzes/Palyaorientacios_kiadvany.pdf.

☞ Az olvasás mellett jó ismerkedési lehetőség **foglalkozásbemutató rövidfilmek megtekintése**. Ezek sokrétűen és élményszerűen ismertetik az adott szakmát, és

számos új, hasznos szempontra hívhatják fel a figyelmedet. A palyavalasztas.fpsz.hu/kepzes-kereses-filmek oldalról sok ilyen videót érhetsz el és a megtekintés után feldolgozási szempontokkal is találkozol.

☞ További hiteles és életszerű információszerzési lehetőség **beszélgetni egy szakma képviselőjével** – keress családi, ismerősi körben!

☞ Még előnyösebb, ha **ellátogatsz** egy-egy **munkahelyre**, ahol **megfigyelhetsz**, esetleg **ki is próbálhatsz** munkafolyamatokat. Feldolgozási szempontokat találsz itt: palyavalasztas.fpsz.hu/munkahely-latogatas.

☞ Ajánlott **pályaválasztási rendezvényeken** részt venni (pl. Tanulj Szakmát kiállítás, Mi a Pálya? Műszaki pályaválasztó fesztivál, Szakmák éjszakája). A rendezvényekre történő felkészüléshez illetve a tapasztalatok feldolgozásához itt találsz segítséget: palyavalasztas.fpsz.hu/kiallitas-latogatas.

☞ Érdeemes **feliratkozni pályaaorientációs oldalakra** is (pl. SzakmaSztár tanulmányi verseny Facebook-oldala vagy intézményünk közösségi oldala: facebook.com/palyavalasztas), ezáltal friss információhoz juthatsz.

Hol kereshetünk szakképző intézményeket?

A szakképzés hivatalos információs felülete az ikk.hu oldal, ahol az **ország egész területére** vonatkozóan megtalálható az **adott tanévre érvényes** információ a képzést indító intézményekről. Iskolát, képzőhelyet keresni – képzési ágazatra, szakmára vagy településre való szűréssel – itt lehet: ikk.hu/terkep. Művészeti, pedagógiai, közművelődési képző intézményeket az Oktatási Hivatal honlapjáról indulva találsz: oktatas.hu/szakkepzes/szakgimnaziumok-es-szakiskolak/szakgimnazium/oktathato-szakkepesitesek

Hogyan lehet bekerülni egy adott szakképzésre?

A középiskola után választható szakmák tanulásához **általában nem szükséges felvételi vizsgát tenni**, kivéve néhány – elsősorban művészeti, honvédelmi vagy rendészeti – képzést, amely csak sikeres **készségfelmérő vizsga** letételével kezdhető meg. A szakmák egy része **érettségi** birtokában tanulható.

Valamennyi iskolarendszerű szakképzésben kötelező az **egészségügyi alkalmassági vizsgálat**, néhány képzésen pedig **pályaalkalmassági vizsgálat** is szükséges.

Mikor kell jelentkezni a szakképző intézményekbe?

A szakképzésbe történő **jelentkezésnek nincs egységes határideje**. A jelentkezés folyamatáról és feltételeiről az adott intézmény honlapján lehet tájékozódni.

Élet a szakképzésben

A szakképzés folyamata

Függetlenül attól, hogy egy adott ágazat melyik képzését választottad, a **képzés első évében** az ún. **ágazati alapozó ismeretek** elsajátítása történik. Az alapozó szakasz az **ágazati alapvizsga** letételével zárul. Sikeres vizsga esetén – amennyiben a képzőhely lehetővé teszi – a tanuló igénye szerint **választhat** a képzőhely (ágazat) szakmai kínálatából. Mindez azt is jelenti, hogy az első év során megismerkedhetsz az ágazatban oktatott szakmák alapjaival, és csak ezután kell kiválasztanod a neked tetsző szakmát.

Duális szakképzés

A szakképzések nagy része **duális képzési formában** történik. Ez azt jelenti, hogy az ágazati **alapvizsga után**, az iskolában folyó **elméleti tanulás mellett**, a tanulók a

képző intézménnyel szerződésben álló **munkahelyen sajátítják el a szakmai gyakorlat ismereteit**. Függetlenül az adott képzéstől, ez történhet heti váltásban (egy hét iskola, egy hét munka) vagy más képzési rendben. A duális képzőhely **munkaszerződést** köt a tanulókkal és a munkavégzés idejére a tanulóknak **munkabért** fizet. A szakképesítés megszerzése után – kölcsönös elégedettség esetén – munkaviszony létesíthető.

Nyelvoktatás

Az iskolarendszerű szakképzésben, szakmai oktatásban, órarendbe épített nyelvoktatás (és szaknyelvi oktatás) történik.

Költségtérítés, tandíj

Az **első két szakma** megszerzése korhatártól függetlenül **ingyenes**. A szakképzésben 25 éves korig, akár nappali tagozaton, tanulói jogviszony keretében lehet szakmát tanulni. Az **iskolarendszerű képzésben** résztvevők **diákigazolványt** kaphatnak; a tanulók után **20 éves korig családi pótlék** járhat.

Ösztöndíj és pályakezdési juttatás

A szakképzésben résztvevők a képzés szakaszától illetve a **tanulmányi eredménytől függő tanulmányi ösztöndíjban**, sikeres záróvizsga esetén pedig egyszeri **pályakezdési juttatásban** részesülhetnek. A szakképzésben elérhető ösztöndíjakat ez az oldal foglalja össze: ikk.hu/osztondijak.

Sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók a szakképzésben

Sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő vagy halmozottan hátrányos helyzetű fiatal minden esetben **ingyenesen** vehet részt a szakképzésben – az állami fenntartású szakképző intézményekben –, tanulói jogviszony keretében, függetlenül attól, hogy már rendelkezik egy szakmával vagy szakképesítéssel.

A vizsgára való felkészülésében és a vizsga teljesítésekor is **megilletik a törvényben meghatározott kedvezmények**, az egészségügyi, pályaalkalmassági feltételek valamint az esélyegyenlőségi hozzáférés figyelembevételével.

A kedvezmények **nem terjedhetnek ki a szakma elsajátításához elengedhetetlen követelmények alóli általános mentességre.**

A **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő** (BTMN) tanulók számára a szakértői véleményükben megjelölt kedvezmények a középiskolai tanulmányaik végéig érvényben maradnak.

Szakképzés utáni lehetőségek

Munkavállalás, elhelyezkedés

A szakképzésben szerzett végzettséggel elhelyezkedhetsz a **munkaerőpiacon**, ahol elkezdheted építeni szakmai életutadat. Pályakezdéssel, munkavállalással kapcsolatosan összegyűjtöttünk néhány fontos információt a palyavalasztas.fpsz.hu/munka oldalon.

Továbbtanulás, újabb szakmák megszerzése

A szakképzés befejezése után **másik szakma** is megszerezhető ingyenesen. **Ágazaton belül egy újabb szakképesítés rövidebb idő** alatt érhető el, hiszen az alapozó tárgyakból már levizsgáztál.

Okleveles technikus szakképzettség

A szakképzések egy része lehetőséget biztosít az okleveles technikus végzettség megszerzésére. Ez előnyt jelenthet a **szakma irányával egyező felsőoktatási szakra** jelentkezéskor (a felvételi pontszámításnál vagy később, a kreditbeszámításnál, ami a tanulmányi idő lerövidülését is eredményezheti.) Bővebben erről a [ikk.hu/p/ok-
leveles-technikuskepzes](http://ikk.hu/p/ok-leveles-technikuskepzes) oldalon olvashatsz.

Szakképzésből felsőoktatásba

A sikeres **technikusi vizsga emelt szintű érettséginek számít**, amely lehetővé teszi a **szakirányú felsőoktatásba** való jelentkezést. A technikus vizsga – eredményétől függően – többletpontokat jelent a felsőoktatási felvételi eljárás 500 pontos rendszerében (erről részletesen a felsőoktatásról szóló fejezetben olvashatsz).

Felnőttképzés, tanfolyamok

Minden 18. életévét betöltött személy (felső korhatár nélkül) részt vehet a felnőttképzésben. Az **iskolarendszeren kívüli szakmai képzések általában költségtérítéssesek**, de lehetnek ingyenesek is. Képzési **időtartamuk változó**, számos képesítés többnyire egy éven belül megszerezhető.

Információs oldalak az iskolarendszeren kívüli képzési lehetőségekről:

- ikk.hu/gyujto/felnottek-kepzes
- [oktatas.hu/szakkepzes/szakgimnaziumok es szakiskolak/kizarolag iskola-
rendszeren kivuli kepzesek](http://oktatas.hu/szakkepzes/szakgimnaziumok-es-szakiskolak/kizarolag-iskolarendszeren-kivuli-kepzesek)
- szakkepesesites.hu
- felnottkepzoTanfolyamok.hu

Kinek érdemes a szakképzést választania?

Azok számára lehet előnyös választás az érettségi utáni szakmatanulás, akik

- konkrét szakmai ágazat iránt érdeklődnek,
- gyakorlatorientáltak (inkább valamilyen tevékenység végzése, mint elméletekkel való foglalkozás motiválja őket),
- viszonylag rövid idő (2 év) múlva a munkaerőpiacon szeretnének elhelyezkedni,
- nem feltétlenül terveznek 2 évnél hosszabb ideig tanulmányokat folytatni,
- jelenleg nem motiváltak felsőoktatási tanulmányokra.

A szakképzéshez kapcsolódó legfontosabb fogalmak

Ágazati alapvizsga: az ágazati alapoktatást lezáró vizsga. Érettségi utáni szakképzés esetén erre az első év végén (felnőttképzésben az első félév végén) kerül sor. Sikeres vizsga esetén a tanuló jogosult a duális képzésbe való belépésre. Az ágazati alapvizsga eredménye a képzést záró szakmai vizsga eredményébe beszámít. Ez azt is jelenti, hogy ha valaki egy szakma megszerzését követően az adott ágazaton belül további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie.

Duális szakképzés: A duális szakképzésben a tanuló szakirányú elméleti oktatását elsősorban a szakképző intézmények, a szakirányú gyakorlati oktatást az intézménnyel együttműködő cégek, vállalatok végzik. Így a tanulók már a szakma megszerzése előtt valós gazdasági környezetben, korszerű elméleti és gyakorlati ismereteket szerezhettek. A duális szakképzés alatt a cégek a tanulókkal szakképzési munkaszerződést kötnek, melyet a szakképesítés megszerzése után – kölcsönös megelégedés esetén – munkaszerződéssé is alakíthatnak. A diákok munkabért kapnak.

Egészségügyi alkalmasság: orvosi szakvéleményre alapozott megállapítása annak, hogy a személy testi adottságai, egészségi és pszichikai állapota alapján képes (önmaga és mások veszélyeztetése nélkül) adott szakma szerinti tevékenység, foglalkozás gyakorlására és a szakmai vizsgára való felkészülésre.

Felnőttképzés: 18 év felettiek számára elérhető képzési forma, amely rendszerint költségtérítéses, a Szakmajegyzékben lévőtől eltérő időtartamú képzést biztosít.

Iskolarendszerű szakképzés: Állami támogatott képzések. Az első két szakképesítés megszerzése ingyenes. Nappali, esti és levelező formában indulhat. Az iskolarendszerű képzésben résztvevők diákigazolványt igényelhetnek (a jogosultság mértéke a képzési formától függ).

Ösztöndíj a szakképzésben: Minden szakképzésben részt vevő tanulónak tanulmányi eredménytől függő mértékű ösztöndíj jár, amelyet a továbbiakban – a duális képzésben – munkabér vált fel. Az ösztöndíj mértéke a mindenkori ösztöndíjalap (a 2022/2023. tanévben 100 000 Ft) meghatározott százaléka. A tanulmányi ösztöndíj mértéke (eredménytől függően) havi 8 000 – 59 000 Ft lehet.

Pályaalakmassági vizsgálat: annak megállapítása, hogy a személy adottságai, felkészültsége és kompetenciái alapján képes az adott szakma sikeres elsajátítására, gyakorlására és a szakmai vizsgára való felkészülésre.

Pályakezdési juttatás: Sikeres záróvizsga esetén a végzett tanuló egyszeri pályakezdési juttatásban részesül, melynek összege a szakmai vizsga eredményének függvényében 150 ezer forinttól 300 ezer forintig terjedhet.

Szaktgimnáziumi képzés: A művészeti, pedagógiai és közművelődési ágazatok képző intézményeit szaktgimnáziumnak nevezik. Ezeket az intézményeket a Belügyminisztérium tartja fenn, és az ezekre vonatkozó információk nem a Szakmajegyzékben, hanem külön kiadványban kerülnek ismertetésre.

Szakmai vizsga: állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri. A sikeres szakmai vizsga a képesítés megszerzésének feltétele.

Szakmajegyzék: Az állam által elismert szakképesítéseket tartalmazó lista. A Szakmajegyzékben 179 alapszakma szerepel 25 ágazatba sorolva. Feltüntetik benne az ágazaton belüli szakmákat, a képzés idejét valamint a digitális kompetencia szintjét.

Technikusi oklevél: A szakmai vizsga letételével járó bizonyítvány, mely emelt szintű érettségi vizsgának számít, ami lehetőséget ad szakirányú felsőoktatásban történő jelentkezésre.

Ha a felsőoktatás érdekel...

Miről szól ez a fejezet?

A felsőoktatás rendszere

Képzési formák és szintek

Képzési kínálat, választható szakok

Mit érdemes megtudni egy szakról a megalapozott döntéshez?

Hol és hogyan lehet informálódni?

Hogyan lehet bekerülni egy adott szakra?

Mikor és hogyan kell jelentkezni a felsőoktatásba?

Élet a felsőoktatásban

A képzés időtartama, a félévek menete

Költségtérítés, állami támogatás

Ösztöndíjak a felsőoktatásban

Erasmus-program

Duális képzés

Speciális helyzetű hallgatók

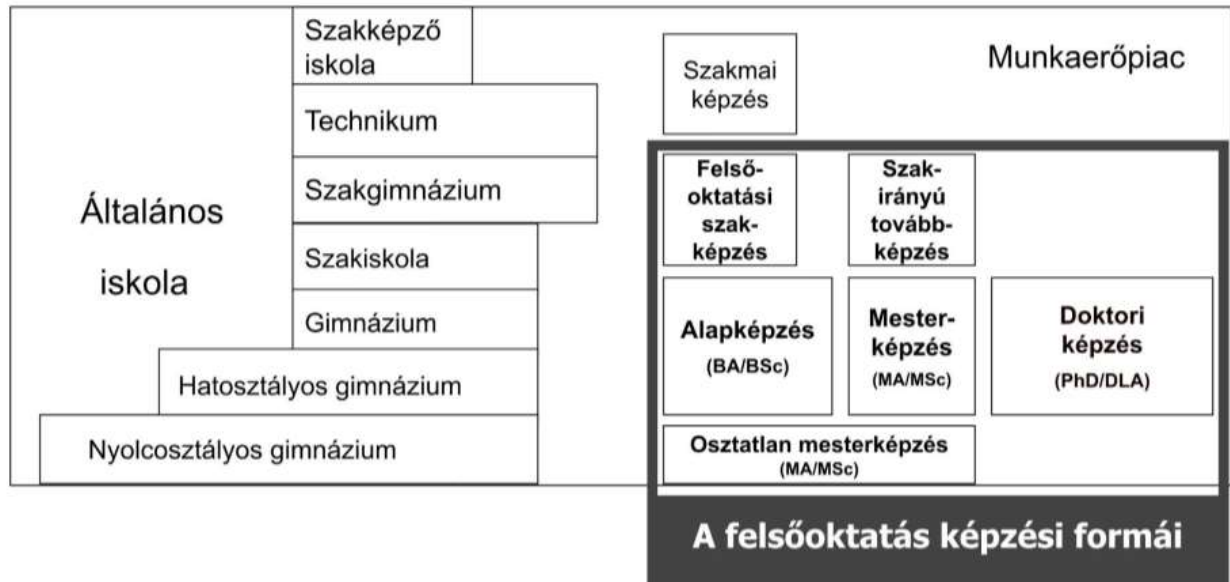
Felsőoktatás után

Kinek érdemes a felsőoktatást választania?

A felsőoktatáshoz kapcsolódó legfontosabb fogalmak

A felsőoktatás rendszere és kínálata

Ha érettségi után felsőoktatásban szeretnéd folytatni tanulmányaidat, a **felsőoktatási szakképzés**, az **alapképzés** és **osztatlan mesterképzés** képzési formái közül választhatsz.

A felsőoktatás az iskolarendszer térképén

Képzési formák és szintek

A **felsőoktatási szakképzés** általában rövidebb, mint a többi képzési forma (4 félév), ám elvégzésével diploma nem szerezhető, a végzettségről oklevél tanúsodik.

Az **alapképzések** 6-8 félévből állnak, és főiskolai szintű (BA/BSc) diplomát adnak.

Az **osztatlan mesterképzések** 10-12 félév hosszúságúak, és egyetemi szintű (MA/MSc) diplomát nyújtanak.

Alapképzésben szerzett diploma birtokában jelentkezhetünk a ráépíthető, 2-4 féléves, egyetemi végzettséget (MA/MSc) nyújtó **mesterképzésekre**.

Szakirányú továbbképzést alap- vagy mesterdiploma megszerzése után lehet választani. Ezek már általában munka mellett végezhető képzések, esti, levelező tagozaton vagy távoktatásban.

Doktori képzés (PhD/DLA) a mesterképzés után válik elérhetővé.

A felsőoktatás kétszintű:

Kivéve néhány – csak mesterszinten tanulható – szakot:

Bachelor vagy master diploma
megszerzése után lehetséges:

Master diploma megszerzése
után lehetséges:

A felsőoktatás képzési típusai és legfontosabb jellemzői

Képzési kínálat, választható szakok

A felsőoktatásban 15 tanulmányi területen, összesen mintegy 140 alap- és osztatlan képzés közül választhatsz.

Agrár	Állam- tudományi	Bölcészet- tudomány	Gazdaság- tudományok	Hitéleti
Informatika	Jogi	Műszaki	Művészet	Művészet- közvetítés
Orvos- és egészség- tudomány	Pedagógus- képzés	Sport- tudomány	Társadalom- tudomány	Természet- tudomány

A felsőoktatás tanulmányi területei

A tanulmányi területeken található szakokat a felvi.hu hivatalos oldalon találhatod: felvi.hu/felveteli/szakok [kepzesek/szakeirasok](http://felvi.hu/felveteli/kepzesek/szakeirasok)

☞ A palyavalasztas.fpsz.hu/kepzes-kereses oldalon olyan feladatokat találsz, melyek segítenek a szakmák megismerésében és szűrésében.

Mit érdemes megtudni egy felsőoktatási szakról a megalapozott döntéshez?

A felsőoktatásba történő jelentkezés előtt érdemes alaposan és **több szempontból is tájékozódni** a választandó szak felől, hiszen a felsőoktatás hosszabb (3-5 éves) **elköteleződést** és viszonylag nagy **idő és energia ráfordítást** igényel.

Ahhoz, hogy körültekintően alkoss véleményt, vajon jó választás-e az adott szak, fontos megismerned

- a **képzés tartalmát** (mit tanulsz),
- **kimenetét** (mihez fogsz érteni),
- az **elhelyezkedési és továbbképzési kilátásokat** (karrierlehetőségek).

Ezen (objektív) információk mellett fontos azt is tisztázni, hogy kellően felkészült-e, azaz,

- **tanulási képességed** és stílusod,
- **erősségeid,**
- **személyiséged és motivációd**

illeszkedik-e a képzés **követelményeihez**.

Amennyiben ezeket felmérted, dönthetsz arról, hogy jelentkezel-e az adott szakra, és megtervezheted a **felkészülést** a sikeres felvételi és tanulás érdekében.

Hol és hogyan lehet informálódni?

A felsőoktatás hivatalos tájékoztató felülete, az Oktatási Hivatal által működtetett felvi.hu, minden lényegi információt tartalmaz, amelyet a döntés előtt ajánlott megismerni. A felsőoktatásba történő jelentkezés is ezen az oldalon keresztül történik (e-felvételi).

Érdemes megismerni a tájékoztató felület felépítését, hogy gyorsan és magabiztosan megtaláld a szükséges információkat.

A **Szakeírások** oldalról (felvi.hu/felveteli/szakok_kepzesek/szakeirasok) **áttekinthető** az egész képzési **kínálat**, a képzési **területek**, a területekhez tartozó **szakok** (alap-, mester-, és osztatlan képzésenkénti bontásban). Amennyiben az adott szak ismertetőjére kattintasz, **elolvashatod**, milyen **kompetenciákra** tehetsz szert, ha elvégezted a képzést (képzési és kimeneti követelmények) és az adott tanévben mely **intézmények** indítják a képzést. A **felvételi követelményekről** is tájékozódhatsz: milyen tárgyakból – és milyen szinten – kell **érettségit** tenni, milyen jogcímen számítanak **felvételi intézményi pontokat**. Hasznos eleme a szakeírásoknak a **végzés utáni kilátások** felvázolása: milyen **munkakörökben** (ld. Szakmatérkép) és milyen **átlagfizetéssel** helyezkednek el az adott diploma birtokában (a Diplomás Pályakövető Rendszer felméréseinek eredményeit a diplomantul.hu oldalon találod).

Részlet egy szakeírásból (felvi.hu)

Az egyetemek a szakokat többféle munkarendben – nappali, esti, levelező tagozaton vagy távoktatásban – hirdetik meg. A felvi.hu listában használatos hármas betűkód jeleníti meg a képzési szintek, a munkarend és a finanszírozás információit minden egyes meghirdetett szakra vonatkozóan:

Képzési szintek	Munkarendek	Finanszírozási formák
A - alapképzés	N - nappali	Á - állami ösztöndíjas
O - osztatlan mesterképzés	E - esti	K - önköltséges
M - mesterképzés	L - levelező	
F - felsőoktatási szakképzés	T - távoktatás	

A	L	K	műszaki menedzser
A	N	K	turizmus-vendéglátás (magyar nyelven) (Budapest)
F	L	K	gazdálkodási és menedzsment (Budapest)
F	L	K	gazdálkodási és menedzsment (Tatabánya)

A felvi.hu szakeírások oldalán mindig az aktuális (általános, keresztféléves vagy pót-) felvételi időszak információi olvashatók. Az **általános felvételi eljárás** során – a szeptemberben induló szakokra – **decembertől augusztusig**; a **pótfelvételi** eljárásról **augusztus közepétől október közepéig**; a **keresztféléves** képzésekről pedig **október közepétől december közepéig** tájékozódhatsz.

Amennyiben **konkrét egyetem** is érdekel, az **intézmény honlapjának Képzések** menüpontjában találsz információkat, ahol többek között elolvashatod a képzés **mintatantervét**, és tájékozódhatsz az ottani egyetemi élet egyéb sajátosságairól (pl. hallgatók számára elérhető szolgáltatásokról).

☞ Az olvasás mellett jó ismerkedési lehetőség foglalkozásbemutató **rövidfilmek megtekintése**, melyeket – kapcsolódó feldolgozási szempontokkal – a palyavalasztas.fpsz.hu/kepzes-kereses-filmek oldalról érhetisz el.

☞ Hasznos és életszerű információszerzési lehetőség a **beszélgetés egy a szakon végzett személlyel** – nézz utána a kapcsolati hálódban!

☞ Még több tapasztalattal, élménnyel gyarapodhatsz, ha **ellátogatsz** egy-egy **munkahelyre**, ahol **megfigyelhetsz** (esetleg **ki is próbálhatsz**) munkafolyamatokat (a palyavalasztas.fpsz.hu/munkahely-latogatas oldalon a beszélgetéshez kérdés-javaslatokat és feldolgozási szempontokat találsz).

☞ Ajánlott pályaválasztási **rendezvényeken** részt venni, pl. az **Educatio** felsőoktatási kiállításon (educatioexpo.hu) illetve az egyetemek által szervezett **nyílt napokon**, ahol kérdezhetsz oktatóktól és ott tanuló hallgatóktól, valamint bemutató elő-

adásokra is beülhetsz. A rendezvényekre történő felkészüléshez illetve a tapasztalatok kiértékeléséhez itt találsz segédletet: palyavalasztas.fpsz.hu/kiallitas-latogatas.

☞ Ha **feliratkozol pályaorientációs oldalakra, hírlevelekre** (pl. facebook.com/palyavalasztas), folyamatosan értesülhetsz a témához kapcsolódó eseményekről, újdonságokról, friss hírekről.

Hogyan lehet bekerülni egy adott szakra?

A **felvételi követelmények részben egységesek**, részben szakonként és egyetemként **eltérőek**. Ezeket a már említett felvi.hu szakleírások oldalán lehet megismerni. Az alábbiakban röviden bemutatjuk a felvételi pontszámítás **500 pontos rendszerét** (ld. felvi.hu/felveteli/pontszamitas).

Alap- és osztatlan képzésre a felvételi pontszám **maximum 200 tanulmányi + 200 érettségi + 100 intézményi pontból** állhat össze.

-
- **TANULMÁNYI PONT:** A felsőoktatási intézmények meghatározhatnak a középiskolai eredményekhez egy (ötödik) középiskolai tantárgyat, és az érettségi átlaghoz egy **érettségi vizsgatárgyat**.
 - **ÉRETTSÉGI PONT:** A felsőoktatási intézmények szakonként határozzák meg az érettségi pont számításához szükséges két érettségi tárgy esetében a figyelembe vehető **érettségi tárgyakat és azok szintjét**.
Az emelt szintű és a középszintű érettségi eredmény átszámítása:
100% emelt szintű érettségi = 100 pont, 100% középszintű eredmény = 67 pont
 - **INTÉZMÉNYI PONT:** Az intézményi pontok körét a felsőoktatási intézmények **határozzák meg, melyek a következők lehetnek:** emelt szintű érettségi vizsgaeredmény, nyelvtudás, felvételi vizsga, esélyegyenlőség, sporteredmény, kompetenciateszt, szakképesítés, munkatapasztalat, részképzésben való részvétel, felsőoktatási szakképzésben szerzett oklevél stb.

A felvételi pontok meghatározása – forrás: felvi.hu

A pontszámítás szabályainak ismerete számos stratégiai terv alkotásához ad támpontot, hiszen mérlegelned kell, mely tantárgyakból szeretnél mélyebb tudást és több felvételi pontot. A tervezést pontszámító kalkulátorok segítik – pl. felvi.hu/felveteli/pontszamito.

Mikor és hogyan kell jelentkezni a felsőoktatásba?

A szeptembertől induló képzésekre a jelentkezési határidő **február 15.**, a februártól induló **keresztféléves képzésekre október 15.** A felvételi eljárásra **kizárólag elektronikusan**, a felvi.hu oldalon regisztrált fiókból lehet jelentkezni (e-felvételi). A jelentkezéshez **Ügyfélkapu** hozzáférés is szükséges. Részletek: felvi.hu/felveteli/efelveteli.

Élet a felsőoktatásban

Az egyetemi, főiskolai élet **kötetlenebb** a középiskolai éveknél, de **nagyobb felelősséggel** is jár, hiszen kevesebb ellenőrzés és irányítás mellett, a hallgatóknak sok mindent **önállóan** kell eldönteni – többek között a saját órarend összeállítását és az órákra, vizsgákra való jelentkezést is.

A felsőoktatási képzés **félévekre** (*szemeszterekre*) van bontva. A tanulmányok **előrehaladása** a **megszerzett kreditek** számával válik követhetővé, hiszen a képzés hossza (időtartama) a **passzíválás** lehetősége miatt nem feltétlenül informatív.

Minden egyetemi tárgy előre meghatározott számú kreditet ér, melyet jóváírnak attól függetlenül, hogy kettes vagy ötös érdemjeggyel végezted el a kurzust. Egy-egy tárgy nehézsége – tehát az elvégzésével járó munka és idő mennyisége – megmutatkozik a teljesítésével megszerezhető kreditek számában. Egy felsőfokú képzés elvégzéséhez félévente átlagosan 30 kreditet szükséges teljesítened, tehát egy 6 féléves képzés során legalább 180 kreditet kell megszerezni.

A **mintatanterv** útmutatást adhat, hogy mely tárgyakat, milyen sorrendben és melyik félévben érdemes felvenni a diploma megszerzéséhez. Ez nem kötelezően követendő tanulmányi rend, hanem javaslat: a te döntésed, hogy melyik tárgyakat

mikor veszed fel, így előfordulhat, hogy valamelyik félévben 30-nál kevesebb, egy másikban pedig ennél több kreditet szerzel meg. Érdemes azonban figyelni, hiszen nem mindegyik tárgyat indítják el minden félévben, és ha egyes tárgyak ráépülnek egy-egy előző kurzus anyagára, nem teljesíthetők azok hiányában. Ezen információkról a képzés során tudsz információt kérni az adott egyetem tanulmányi osztályán.

A képzés időtartama, a félév menete

A képzés szemeszterei meghatározott forгатókönyv szerint zajlanak: **tárgyfelvétel, szorgalmi időszak, vizsgajelentkezés, vizsgaidőszak** – majd minden kezdődik előről. Egyetemi, főiskolai hallgatóként mélyrehatóan meg kell ismerkedned az **ETR/Neptun** rendszerével (az egyetemi „e-naplóval”), mivel ezen keresztül lehet intézni a tanulmányi ügyeket, itt zajlik többek között a tárgyfelvétel és vizsgajelentkezés is.

Minden félév elején döntened kell a **tárgyfelvételtől**. A szakok mintatantervében lehet tájékozódni azon tárgyak köréről, melyeket kötelező elvégezned a diploma megszerzéséhez, ugyanígy a szabadon választható kreditek számáról is, melyek esetében bizonyos tárgyak közül kiválaszthatod, melyiket szeretnéd elvégezni.

Tárgyfelvétel után elindul a **szorgalmi időszak**. Ebben az időszakban vannak az **előadások** és a **gyakorlati órák (szemináriumok)** is. Az előadások látogatása általában nem kötelező és jellemzően a félév végén, a vizsgaidőszakban megírt, úgynevezett **kollokvium** vizsgával zárulnak a kurzusok. Ezzel szemben a gyakorlatok látogatása kötelező, de legtöbb esetben afélév során beadott feladatok, házidolgozatok elvégzésével szerezheted meg rá az érdemjegyet. A félév során írt dolgozatokat, amelyek leginkább a témazárókhöz hasonlítanak, **zárthelyi dolgozatnak**, ZH-nak nevezik.

A szorgalmi időszak vége felé közeledve indul el a vizsgákra való jelentkezés. A **vizsgaidőszak** ideje alatt már nincsenek sem előadások, sem gyakorlatok, ekkor az egyetlen feladatod, hogy felkészülj a félév anyagából a felvett vizsgákra. **Duális képzésen** való részvétel esetén a **vizsgaidőszak alatt**, illetve **nyáron** kapsz lehetőséget a partnerszervezeteknél folytatott munkára, így a kurzus teljesítéshez szükséges beadandó dolgozatokat, vizsgákat a szorgalmi időszak végén teljesítheted.

Költségtérítés, állami támogatás

A felsőoktatásban való továbbtanulás kétféle finanszírozási formában végezhető: **önköltséges** vagy **állami ösztöndíjjal támogatott** módon. Az önköltséges formában magad fizeted a képzés költségeit, míg állami finanszírozás esetében, bizonyos megkötések elfogadásával, ezt az állam állja. Államilag finanszírozott képzésben legfeljebb 12 féléven át, osztatlan képzésben való részvétel esetén 14 féléven át vehetsz részt.

Ösztöndíjak a felsőoktatásban

A felsőoktatásban részt vevő hallgatók rászorultság alapján **szociális ösztöndíjban**, tanulmányi eredményük alapján **tanulmányi ösztöndíjban** részesülhetnek.

Erasmus-program

Valamennyi hallgató jogosult a felsőoktatási tanulmányai során **két szemesztert külföldi egyetemen** végezni az **Erasmus plus** pályázat keretében.

Amennyiben nemcsak 1-2 félévet, hanem teljes alap-, mesterképzést, esetleg doktori iskolát végeznél külföldön, ennek részleteiről itt tájékozódhatsz: palyavalasztas.fpsz.hu/kulfold.

Duális képzés

Egyes egyetemek (szakok) lehetőséget nyújtanak duális képzési formában való részvételre. Az egyetemmel szerződésben álló vállalatoknál, cégeknél a hallgatók az elmélet mellett a **gyakorlati tudást** is elsajátíthatják és **munkakörnyezetben** is kipróbálhatják. Az elvégzett munka ellenértékéért **munkabért** kapnak.

Speciális helyzetű hallgatók

A **sajátos nevelési igényű** (SNI) tanuló megnevezése a felsőoktatásban (a hivatalos dokumentumokban) **fogyatékossgal élő hallgató**, ide sorolva a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási) vagy beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési (súlyos tanulási-, figyelem- vagy magatartásszabályozási) zavarral küzdő hallgatókat. Bár az érettségi vizsga során a BTMN (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő) tanuló is jogosult a szakértői véleményében leírtak szerinti kedvezményekre, a felsőoktatásban **a BTMN kategória nem tartozik bele a fogyatékossgal kategóriájába**, így a fogyatékossgal élő hallgatókat megillető kedvezmények sem vonatkoznak rá.

A **felvételi** eljárás során **esélyegyenlőség címen többletpont** jár a hátrányos helyzetű, fogyatékossgal élő és a felvételi ideje alatt gyermeküket gondozó jelentkezőknek. A többletpont intézményenként/szakonként eltérő lehet. Részletek: felvi.hu/felveteli/pontszamitas/eselyegyenloseg_tobbletpontok

A jelentkező fogyatékossgát **igazoló szakértői véleménynek** minden esetben tartalmaznia kell a **fogyatékossgal megnevezését és/vagy a BNO-kódját**. Ha a fogyatékossgal, sajátos nevelési igény már a középfokú tanulmányok ideje alatt is fennállt, a megyei (fővárosi) pedagógiai szakszolgálati intézmények és azok megyei vagy országos szakértői bizottságként eljáró tagintézményei által kibocsátott **szakértői vélemény** számít hivatalos dokumentumnak. Ha a hallgató (jelentkező) fogyatékossga, sajátos nevelési igénye a középfokú tanulmányok ideje alatt nem állt fenn, a fogyatékossgal az ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat által kibocsátott szakértői véleménnyel igazolható.

A fogyatékossgal élő hallgatók az **egyetemi tanulmányaik alatt is jogosultak kedvezményekre** és őket segítő szolgáltatásokra, de ennek igénybevételének feltétele az egyetem **fogyatékosügyi koordinátoránál** történő **regisztráció**. Minden regisztrált fogyatékossgal élő hallgató kap egy igazolást a speciális szükségleteiről, amelyet mind a szorgalmi időszakban, mind a vizsgaidőszakban érvényesíthet. Az egyetem honlapján és a fogyatékosügyi koordinátornál lehet érdeklődni az elérhető támogatások és kedvezmények köréről, melyek intézményenként változóak. A fogyatékossgal élő hallgató az államilag támogatott képzési időnél négyvel több – összesen maximum 16 – félévvel rendelkezik.

Amennyiben a felsőoktatási intézmény felvételi követelményként **egészségügyi, pályaalkalmassági vizsgálatot vagy szakmai alkalmassági** vizsgát határoz meg, ezeken a fogyatékossgal élő jelentkezőt a felsőoktatási intézmény szabályzata szerint **kedvezmények, felmentések** illethetik meg – úgy, hogy ezen kedvezményeknek a fogyatékossgág jellegéhez kell igazodniuk, és nem vezethetnek a felvételhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli teljes felmentéshez. Mivel ebben a kérdésben az adott intézmény szabályzata a mérvadó, érdemes erről előzetesen tájékozódni.

Felsőoktatás utáni lehetőségek

A felsőoktatási tanulmányok elvégzésével ismét egy útelágazáshoz érkezel. Attól függően, hogy milyen szintű diplomát szereztél, több irányban léphetsz tovább.

Alapképzésben szerzett végzettséggel elhelyezkedhetsz a munkaerőpiacon vagy jelentkezhetsz mesterképzésre vagy az akár már munka mellett végezhető szakirányú továbbképzésre.

Mesterdiplomával haladhatsz a felsőoktatás harmadik szintje felé: jelentkezhetsz doktori képzésre, de kiléphetsz a munkaerőpiacra is, illetve szakirányú továbbképzéseken fejlesztheted tudásodat, specializálódhatsz.

Diplomások számára is lehetőség van a szakképzés rendszerében két szakmát ingyenesen tanulni.

A felsőoktatásban végzettek elhelyezkedési lehetőségeiről a diplomantul.hu oldalon tájékozódhatsz. Álláskeresésben számos portál nyújt segítséget, ilyen pl. a pályakezdők számára készült frissdiplomas.hu oldal.

Kinek érdemes a felsőoktatást választania?

Ahogy minden lehetőséget, a felsőoktatásban való továbbtanulást is érdemes **kritikus szemmel** nézned, és **tisztában lenned** az általa nyújtott **lehetőségekkel** – csakúgy, mint a **követelményekkel** és az esetleges **nehézségekkel**. Az alábbiakban

olyan szempontokat szeretnénk megosztani, amelyek mérlegelése segíthet annak eldöntésében, felkészültél-e, érdemes-e a felsőoktatást választanod.

A felsőoktatás leginkább azok számára lehet célravezető, akik **mélyebb érdeklődést** táplálnak egy meghatározott terület iránt, és nemcsak ennek gyakorlati felhasználásában, hanem **elméleti kérdéseiben** is szeretnék elmélyülni, és **ebben az érdeklődési körben akár többféleképpen** is el tudják képzelni jövőbeli munkájukat. Komoly előnyt jelent, ha **nem okoz gondot az olvasással történő információfelvétel**, az **önálló szövegfeldolgozás**, hiszen a legtöbb esetben nem elég az előadáson elhangzottak alapján felkészülni a vizsgákra: a kiadott irodalom feldolgozására, órai jegyzetbe való beillesztésére is szükség van a sikerhez.

Érdemes figyelembe venni, hogy a felsőoktatás **hosszabb idejű elköteleződést** kíván, általában 3-5 év tanulásra fordított időt jelent. Fontos szempont lehet ezen időszak **anyagi** háttérének megtervezése is, jól kell tudni beosztani a tanulmányokra, lakhatásra, mindennapi életre fordítható költségvetési keretet, hasznos lehet tájékozódni a diákhitel (ld. diakhitel.hu), diákmunka (palyavalasztas.fpsz.hu/munka) nyújtotta lehetőségekről is.

A felsőoktatásba való átlépés egyben nagyobb mértékű **önállóságot**, saját feladataidért, döntéseidért való **felelősségvállalást** is kíván, hiszen neked magadnak kell gondoskodnod a beiratkozásról, a kurzusok időben történő felvételéről, a zárt-helyi dolgozatokra, vizsgákra való sikeres felkészülésről, a szükséges adminisztrációs dokumentumok meglétéről, a határidők betartásáról is.

Ha a fenti szempontok mérlegelése után úgy ítéled meg, továbbra is a felsőoktatásban való továbbtanulás a hozzád legközelebb álló lehetőség, az sem feltétlenül jelent akadályt, **ha még nem rendelkezel konkrét elképzeléssel** arról, pontosan milyen munkakörben szeretnél majd elhelyezkedni, hiszen a felsőoktatási tanulmányok során az adott szakterület több oldaláról is kaphatsz információkat, ez pedig segíthet jövődöbéli pályád, vágyott munkaköröd pontosabb körvonalazásában.

A felsőoktatáshoz kapcsolódó legfontosabb fogalmak

Alapképzés: 6-8 féléves egyetemi képzés, mely főiskolai szintű, bachelor (BA/BSc) diplomával végződik. Alapdiploma birtokában mesterképzésre lehet jelentkezni.

Duális képzés: duális képzés során a hallgató nemcsak a felsőoktatási intézmény által nyújtott elméleti képzésben részesül, hanem ezzel párhuzamosan partnerszervezetnél gyakorlati tudást, szakmai gyakorlatot és fizetést is szerezhethet.

Előadás: az egyetemi órák egyik fajtája, mely rendszerint elméleti tudásanyagot közvetít. Általában egy egész évfolyam számára meghirdetett kurzus, amely kevésbé interaktív (a tudást elmélyíteni a szemináriumokon, gyakorlatokon lehetséges).

Felsőoktatási szakképzés: olyan felsőoktatási képzés, mely 4 félév alatt felsőfokú szakképzettséget biztosít, de diplomát nem ad.

Fogyatékosügyi/esélyegyenlőségi koordinátor: A speciális szükségletű hallgatók segítségéért felelős személy a felsőoktatási intézményben. Kérésükre regisztrálja a speciális szükségletű hallgatókat, felméri az igényeiket és biztosítja számukra, hogy a törvények által garantált kedvezményeket megkaphassák.

Kollokvium: az előadások teljesítésére előírt féléves vizsgák, melyek lehetnek szóbeli vagy írásbeli számonkérések is.

Kredit: a kurzus teljesítése esetén jóváírják a kurzussal megszerzhető krediteket a hallgatónak. A kreditek száma általában arányos a megszerzéséhez szükséges idővel és a ráfordított energiával. Egy félév során átlagosan 30 kredit megszerzését javasolja a mintatanterv.

Kurzus: a tantárgyak egyetemi megfelelője.

Mesterképzés: alapképzés elvégzése után választható 2-4 féléves képzések, melyek egyetemi szintű, master (MA/MSc) diplomát nyújtanak. Elvégzése után doktori képzésre lehet jelentkezni.

Mintatanterv: adott szak teljesítéséhez előírt kurzusok olyan tanrendje, melynek követésével a kívánt végzettség a meghirdetett idő alatt megszerzhető.

Osztatlan mesterképzés: bizonyos szakokon a végzettség 10-12 féléves, osztatlan képzés során szerezhető meg, ilyenkor a hallgató a képzés végén mesterszakos diplomát kap.

Passzív félév: a hallgatónak van lehetősége tanulmányai szüneteltetésére, halasztására; ezt a félévet nevezzük passzív félévnek. Ebben az időszakban nem kell bejárni vagy tandíjat fizetni, így nem csökkenti az államilag finanszírozott félévek számát sem.

Szemeszter: az egyetemi félévek megnevezése; az őszi félév szeptembertől januárig, a tavaszi pedig februártól júniusig tart.

Szeminárium/gyakorlat: olyan kurzus, ahol a tananyag átadása (az előadásokkal ellentétben) kisebb csoportban, interaktív módon történik. Ezeken a részvétel kötelező.

Szorgalmi időszak: a szemeszter első fele (körülbelül 12-14 hét), mely során a hallgató előadásokra és gyakorlatokra jár, házidolgozatokat és zh-kat ír.

Utóvizsga (UV) időszak: a vizsgaidőszak utolsó hete, amikor az adott vizsgaidőszak sikertelen vizsgái megismételhetők.

Vizsgaidőszak: a szemeszter második fele (körülbelül 5-6 hét), mely során már nincsenek sem előadások, sem gyakorlatok, ez az időszak egyéni időbeosztással a vizsgákra való felkészülésre és azok teljesítésére fordítható.

Zárthelyi dolgozat (Zh): a szorgalmi időszakban írt kisebb lélegzetvételi dolgozat, általában a vizsga előfeltétele.

Ha jelenleg sem a szakképzés, sem a felsőoktatás nem „pálya” ...

Miről szól ez a fejezet?

Halasztani?

A „gap year”

Tanulás, felkészülés

Önkéntes munka

Tanfolyami képzés

Külföldi munka vagy tanulás

Elhelyezkedés a munkaerőpiacon – „felnőtt élet” kezdete

Munka – végzettség nélkül?

Halasztani?

„Nem tudok dönteni és közel a határidő” – **érdemes későbbre tolni a választást?** Bizonyos esetekben ez jó megoldás lehet, hiszen a **túl hamar** meghozott, **nem megfelelően előkészített döntés nagyobb kockázatokat hordoz**: elmehet a kedved a választott tanulmányok folytatásától, és az esetleges képzésváltás **időveszteséggel, felesleges költségekkel** jár. Ennek **megelőzésére** – amennyiben nincs még konkrét elképzelésed – megoldás lehet egy **saját tervezésű időszak** (pl. egy év) beiktatása.

A „gap year”

Egy olyan év, melyben még nem köteleződsz el egy konkrét szakmai irány mellett, többféleképpen is hasznosulhat. Ezalatt **gyűjthetsz felvételi pontokat** (pl. szintemelő vagy javító érettségivel, nyelvvizsgával), **tanulhatsz nyelvet**, illetve – a neked megfelelő továbbtanulási irány tisztázása érdekében – **szerezhetsz fontos tapasztalatokat, kipróbálhatod magad** különféle tevékenységekben (pl. **önkéntes** munkában, rövidebb **tanfolyam** keretében). Ebben az időszakban azt is átélheted, milyen az iskolán kívüli lét, kipihenheted az iskolás éveket, feltölthetsz és új erővel vágatsz neki a folytatásnak.

☞ Bármilyen legyen is az oka, ha a középiskola befejezése után kihagynál egy évet, érdemes végiggondolni az alábbiakat:

- Miért szeretnél szünetet tartani?
- Mi az, amit szeretnél megismerni, szeretnél kipróbálni? Miért?
- Mi az, amiben fejlődni szeretnél?
- Hol és milyen tevékenységgel valósítható ez meg legjobban?
- Kapcsolódik ez az elképzelés a hosszú távú terveidbe? Hogyan?
- Hogyan képzeled el magad a „gap year” után? Miben változtál?

Légy tudatos ennek a szakasznak a tervezésében, hogy később ne elvesztegetett időként, hanem produktív, gazdagító, érlelő időszakként tekints rá!

Több alternatív lehetőség kínálkozik tehát, hogy megtaláld saját utadat – ebben a fejezetben ezeket szedtük össze.

Tanulás, felkészülés

Ha nem nyertél felvételt a választott szakra és továbbra is szándékodban áll továbbtanulni, érdemes az évedet a **felkészülés** jegyében megtervezni.

Szintemelő vagy javító érettségivel esetleg egy nyelvvizsgálóval is **nővelheted az esélyeidet** a bekerülésre. A felvételi után képet kaphatsz arról is, hogy más egyetemeken hasonló szakain milyen ponthatárok alakultak, így azt is átgondolhatod, hogy módosítsd-e a felsőoktatási intézmények listáját a következő jelentkezéskor.

Önkéntes munka

Vannak, akik **még nem döntöttek** arról, hogy milyen irányban terveznék a szakmai életútjukat, és szeretnék **kipróbálni magukat**, szeretnék **megismerni a munka világát** több területen is, **egyelőre hosszabb távú elköteleződés nélkül**. Számukra lehetőség az önkéntes munka, amelynek keretében egy éven belül akár több területen is tapasztalatot lehet szerezni. Az önkéntes munkához általában **nem szükséges előképzettség, a munkafeladatokat rövid idő alatt meg lehet tanulni**. Az önkéntes munkák nagy része karitatív, segítő tevékenység. Néhány oldal, mely a **Magyarországon** önkéntes munkát kereső fiataloknak nyújt információt:

- onkentes.gov.hu
- unicef.hu/igy-segithetsz/onkentes
- [nonprofit.hu/tudastar/Onkentes szeretnek lenni](http://nonprofit.hu/tudastar/Onkentes_szeretnek_lenni)

Tanfolyami képzés

Akik középiskola után valamilyen **speciális** vagy **rövid idő alatt elsajátítható** képességet szeretnének (pl. kutyakozmetikus, tetováló, könnyűbúvár – de ilyen a jogosítvány megszerzése is), nekik a tanfolyami képzések között érdemes válogatni: az interneten célzottan lehet keresni vagy tematikus keresőoldalakon böngészni. Ezek listáját a szakképzésről szóló fejezetben találod.

Ezek a képzések általában költségtérítések.

Külföldi munka vagy tanulás

Ha abban gondolkodsz, hogy külföldön szerezz hasznos tapasztalatokat, érdemes lehet böngészni a magyar nyelven is olvasható **Európai Ifjúsági Portált** (youth.europa.eu/solidarity_hu), amelyen többek között önkéntes munkalehetőségekről, szakmai gyakorlatokról, munkavállalási lehetőségekről gyűjthetsz információt 18-30 éves fiatalok számára. Az Eurodesk hálózat oldalát is figyelemmel kísérheted ebben a témában: eurodesk.eu/hu.

- **Önkéntes munkalehetőségek** külföldön:
 - europeanvoluntaryservice.org
 - idealist.org
- **Munkavállalás** külföldön: europa.eu/europass/hu – itt külföldi munkalehetőségeket kereshetsz, illetve további hasznos segítséget találsz (pl. motivációs levél-készítő segédletet vagy az állásinterjúhoz kapcsolódó tanácsokat, illetve sablont a nemzetközi szinten elfogadott önéletrajz készítéséhez is). Munkakereséshez a magyar nyelven is elérhető EURES hálózat honlapján is tájékozódhatsz: ec.europa.eu/eures/portal/org/country-partner.
- **Tanulás** külföldön: eu-ifjusag.hu

Elhelyezkedés a munkaerőpiacon – a „felnőtt élet” kezdete

Amennyiben nem tervezel továbbtanulást a szakképzésben vagy a felsőoktatásban, érettségi birtokában, illetve technikumi vagy szakképző iskolai végzettséggel beléphetsz a munka világába, és aktív munkavállalóként kezdheted felnőtt életed. **Munka mellett** – az élethosszig tartó tanulás jegyében – továbbra is lehetőség nyílik fejleszteni, **képezni magad** tanfolyami formában, esti vagy levelező tagozaton, esetleg távoktatásban.

Az **álláskeresésben** számos internetes portál nyújt hasznos információkat és segítséget a kezdő munkavállalóknak – több olyan is létezik, ahol feltöltheted az életrajzodat, kiválaszthatod, milyen foglalkozások érdekelnek, ezáltal személyre szabott ajánlatokat kaphatsz, pl.:

- nfsz.munka.hu/tart/allaskeresok
- profession.hu
- hu.jooble.org

☞ Készítsd el az életrajzodat az europass.hu oldalon található útmutatás alapján!

☞ Regisztrálj fiókot egy álláskereső portálon, töltsd fel az önéletrajzodat, és állítsd be, milyen jellegű foglalkozásokat keresel! E-mailben rendszeresen kaphatsz értesítést az általad megadott szempontoknak megfelelő álláshirdetésekről.

Munka – végzettség nélkül?

Sok oka lehet annak, amiért a „gap year” idejét megnöveled. Ekkor végzettség nélkül is vállalhatsz munkát, de hosszú távon nem tanácsos ebben a „státuszban” maradnod, mivel ez később beszűkíti a mozgástered a munkaerőpiacon.

Ugyan szakmai tapasztalatodat, tudásodat nem csupán a végzettséget igazoló „papír” tükrözi; ennek hiányában, életkorod előrehaladtával az álláskeresés terén a lehetőségeid csökkennek: versenyhátrányba kerülhetsz, s a munkabéred is valószínűleg alacsonyabb fizetési sávban mozog majd, mint kvalifikált, folyamatosan megújuló szaktudással rendelkező kortársaidé. Fontos, hogy ezután az átmeneti időszak után tégy azért, hogy munkaerőpiaci értékedet megsokszorozd.

Ha segítségre van szükséged...

Előfordulhat, hogy az olvasottakon túl további információra, segítségre van szükséged, kétségeid vannak elképzeléseiddel kapcsolatban, nehézségeid támadnak a döntésben, úgy érzed, hogy kérdéseidet jó volna átbeszélni tanácsadó szakemberrel?

Mind a pályatervezés, a döntés területén; mind az álláskeresésben, elhelyezkedésben van lehetőség szakember illetve segítő intézmény támogatását igénybe venni.

Iskolarendszerű szakképzésben tanuló diákok a szakképzési centrumokban, képzőhelyükön, intézménypszichológus segítségét igényelhetik.

A felsőoktatásban tanuló hallgatók igénybe vehetik az intézményükben elérhető karriertanácsadást, ahol a személyes konzultáció mellett általában csoportos készségfejlesztő – pl. önismereti, kommunikációs, önéletrajz-készítő – foglalkozásokra is jelentkezhetnek.

Ha más területen vagy egyéb helyzetben van szükséged segítségre, a palyavalasztas.fpsz.hu/segito-intezmenyek-szervezetek oldalon találsz egy gyűjteményt a segítő intézmények listájáról.

Tanácsadás a pedagógiai szakszolgálatoknál

A pedagógiai szakszolgálatok **ingyenes** továbbtanulási, pályaválasztási **tanácsadással** segítenek. Akár az **információszerzésben** igényelsz útmutatást, akár **önismereted tisztázásában** – pl. érdeklődésed feltérképezésében, erősségeid azonosításában – szeretnél előrébb lépni, akár **döntéseid előkészítésében**, célok kitűzésében, terveid alkotásában, fordulj bátran a **területileg illetékes** szakszolgálathoz, melynek elérhetőségeit itt találsz: palyavalasztas.fpsz.hu/tanacsadas-orszagos-halozat.

Jegyzetek

Sikeres pályatervezést kívánunk!

PÁLYA
VÁLASZTÁS

**Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat
Továbbtanulási és Pályaválasztási
Tanácsadó Tagintézménye**

**1088 Budapest, Vas u. 8.
palyavalasztas.fpsz.hu**